

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Београд
411-5/2024

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 5422

датум: 28.2.2024.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ
МОНИТОРИНГ ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Извештај о посети
Казнено-поправном заводу у
Београду-Падинској Скели

Праћење спровођења препорука из Извештаја Европског
комитета за спречавање мучења и нечовечних или
понижавајућих казни или поступака о посети Републици
Србији из 2021. и 2023. год.

Београд, фебруар 2024. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ и то: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији, Одбор за људска права Ваљево и КликАктив – Центар за развој социјалних политика.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

---

¹ "Сл. лист СЦГ – Међ. уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међ. уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен у „Службеном гласнику РС“, бр. 82/22.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

УСТАНОВА	Казнено-поправни завод у Београду-Падинској Скели (КПЗ у Београду-Падинској Скели)
ВРЕМЕ ПОСЕТЕ	2. фебруар 2024. године
ОСНОВ ПОСЕТЕ	Послови НПМ, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука из Извештаја о посети Европског комитета за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (СРТ) Републици Србији из 2021. и 2023. године
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета, по Плану посета за 2024. годину
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Ненајављена посета
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана
САСТАВ ТИМА	Вођа тима: др Наташа Тађевић, заменица заштитника грађана Члан тима: Маја Јовић, Заштитник грађана/Одељење НПМ

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Члановима мониторинг тима пружене су тражене информације, омогућен обилазак просторија, увид у затражену релевантну документацију, као и ненадзирани разговори са осуђеним лицима који се налазе у затвореном одељењу.

Професионално поступање руководства и запослених током посете НПМ представља пример добре праксе у поступању, у складу са законом предвиђеном обавезом сарадње органа са НПМ.

ТОК ПОСЕТЕ

У уводном разговору са управником КПЗ у Београду-Падинској Скели представљен је тим и циљ посете, а након тога су обављени разговори са руководиоцима појединих служби у заводу, остварен увид у релевантну документацију и обављени ненадзирани разговори са осуђеним лицима који се налазе у затвореном одељењу завода. На крају посете, вођа тима НПМ изнела је прелиминарна запажања о обављеној посети руководству.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА СРТ

1. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује да српске власти обезбеде да се сви затворски чувари стриктно придржавају одредби утврђених Правилником из 2019. године и да свака примена употребе силе и средстава везивања буде у потпуности документована и подложна ригорозном надзору управе затвора. Даље, сваком затворском чувару треба омогућити редовну обуку о употреби средстава везивања, укључујући технике ручне контроле и вештине деескалације, како би се осигурало да се свим интервенцијама у решавању изазовних затвореника управља професионално.

НАЛАЗ НПМ:

Од почетка године у заводу није било примена мера принуде, а током претходне године евидентиране су четири употребе физичке снаге и једно везивање. Након примена мера принуде, припадници Службе за обезбеђење који су применили неку од мера принуде сачињавају службене белешке, као и извештај о употреби мера принуде који достављају начелнику Службе за обезбеђење. Наведени извештаји Службе за обезбеђење се заједно са медицинском документацијом и извештајима о обављеним лекарским прегледима достављају управнику. Извештаји о употреби мера принуде пружају довољно података о разлозима за примену мере принуде и начину њихове примене. Увидом у поједине предмете који су сачињени у вези са применом мера принуде уочено је да садрже податке о следу догађаја, о упозорењима и наредбама које су службена лица упутила лицима лишеним слободе, који су актери ванредног догађаја, о томе у чему се састојао активан или пасиван отпор лица, као и податке о начину на који је нека мера принуде примењена и када се са истом престало.

Када је реч о обукама о употреби средстава везивања, техникама ручне контроле и вештине деескалације, начелник Службе за обезбеђење је навео да је од пре пар месеци, када је постављен за начелника ове службе, започео са организацијом предметних обука, те да ће са истим наставити и у будућем периоду.

2. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет понавља своју препоруку да српске власти доставе затворском особљу јасну поруку да физичко злостављање и несразмерно прибегавање средствима принуде и безбедносним мерама нису прихватљиви и да ће се према томе решавати. Комитет посебно препоручује да се предузму одговарајуће мере за унапређење вештина затворског особља у поступању у ситуацијама високог ризика без непотребне употребе силе, посебно пружањем обуке о начинима спречавања криза и смиривања напетости, као и о употреби безбедних метода контроле и спутавања. Таква обука такође треба да садржи елементе антидискриминације и нетолеранције према притвореним лицима страног држављанства.

НАЛАЗ НПМ:

КПЗ У Београду-Падинској Скели је завод отвореног типа, и мере принуде се у заводу ретко примењују. Такође, начелник Службе за обезбеђење редовно обилази завод, те између осталог обавља и редовну контролу рада Службе за обезбеђење. Као што је то напред наведено, уназад два месеца се, унутар завода, организују физичка вежбања која подразумевају унапређење и одржавање кондиције, вежбање „дамског“ захвата, односно методе ручне контроле и спутавања. Осим физичких вежби, време се посвећује и освежавању знања о важећим прописима, превенцији тортуре и сл. Ове активности се организују 4 пута месечно у трајању од око сат времена.

3. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет препоручује да Министарство правде Србије озбиљно размотри потребу за повећањем броја запослених и укине забрану запошљавања. Комитет препоручује да исто министарство предузме радње за попуњавање радних места затворских службеника у затворским установама под његовом надлежношћу, обезбеђујући да број запослених затворских службеника буде довољан да гарантује безбедност особља, законске захтеве као што су надзор над свакодневним вежбама на отвореном и пратња ван медицинских установа, као и физички и ментални интегритет свих затворских службеника, као и смањење прековременог рада и спречавање прекомерног оптерећивања особља.

НАЛАЗ НПМ:

На дан посете у заводу је било 148 осуђених лица од којих 60 у затвореном одељењу. Према актуелној систематизацији, у Служби за обезбеђење је предвиђено 57 радних места, а запослено је њих 41, те је за адекватан рад од великог значаја попуњавање упражњених радних места, односно ангажовање већег броја службеника обезбеђења. Међутим, према службеним наводима, запошљавање је често отежано јер када се конкурс за пријем у радни однос и распише, заинтересованост је мала, а неретко се дешава и да поједина лица која се пријаве на конкурс не испуњавају безбедносне услове. У наредна два до три месеца требало би да буде објављен нови конкурс за пријем запослених у Службу за обезбеђење, те се очекују бољи резултати по питању попуњавања систематизованих радних места, што ће омогућити несметано функционисање ове службе.

4. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује српским властима да даље развију понуду режима сврсисходних активности за осуђене затворенике у свим затворима.

НАЛАЗ НПМ:

До недавно, због недовољног броја службеника третмана, није било могуће организовати и спроводити сврсисходне активности за осуђена лица. Међутим, у тренутку посете у Служби за третман била су запослена три службеника третмана на неодређено време, један на одређено време, а једна службеница је упућена у КПЗ Панчево. Имајући у виду да сада постоји довољан број службеника третмана, планирано је да се у наредном периоду посвети посебна пажња осмишљавању и спровођењу сврсисходних активности, пре свега за осуђена лица која су разврстана у затворено одељење.

Од скора је осуђеницима у затвореном одељењу на располагању стони тенис два пута недељно. Тренутно се одвијају саветодавне радионице које воде службеници третмана (од којих је један психолог) и од 60 осуђеника, колико их се налази у затвореном одељењу, у њима учествује 8 лица које су они изабрали, а међу којима је и једно лице са менталним сметњама. Радионице се одржавају једном недељно у трајању од сат до сат и по времена. Од специјализованих програма, током прошле године, Општи когнитивно-бихејвиорални програм је одржан у два наврата са осуђеницима из затвореног одељења и њих 10 је до краја суделовало у том програму. Такође је једна група од 10 лица отпочела Програм за починиоце насилних кривичних дела, с тим да су два лица из затвореног одељења током трајања напустила програм. У вези са наведеним васпитач је навео да је тешко формирати групу због критеријума по којима се иста образује, а коју већина осуђених лица из затвореног одељења није испуњавала. Услед тога се догађа да поједина лица током свог боравка у заводу неће бити у

могућности да неки од програма похађају. У тим ситуацијама се обављају индивидуални разговори са осуђеним лицима, најмање једном месечно, а по потреби и чешће. Увидом у поједине личне листове уочена је наведена динамика обављања разговора о којима васпитач сачини краћу белешку без детаљније садржине и евентуално анализе, закључка и сл.

НПМ сматра да би завод требало да појача своје напоре ради одговарајућег третмана осуђених лица, у циљу позитивног утицаја на личност осуђеног и испуњења индивидуалног програма поступања и да понуди што шири спектар третманских облика рада са осуђеницима и сврсисходних активности, те да проактивним приступом мотивишу што већи број осуђеника да се укључе у исте. Такође, васпитачи би требало да буду лако и често доступни осуђенима, да их обилазе и без њиховог посебног захтева, да се интересују за понашање и потребе осуђених и да бележе сваку активност и сваки разговор са осуђеним лицем. Најзад, НПМ сматра да општи когнитивно-бихејвиорални програм може бити применљив за све категорије затвореника, те да треба предузети активности да се у овај програм укључи већи број лица.

У затвореном одељењу свега неколико лица је ангажовано на пословима поделе хране и одржавања хигијене ходника, при чему није предвиђено да се лица на тим пословима смењују у одређеним временским интервалима. Уједно ови послови нису систематизовани, односно не постоје радна места за исте, те лица која их обављају не добијају новчану накнаду за то. Према наводима управника, са начелником Службе за упошљавање ће размотрити да се систематизују радна места и за осуђене у затвореном одељењу.

Према наводима осуђених лица која се налазе у затвореном одељењу, а са којима је тим НПМ обавио разговоре, свакога дана имају могућност да два сата бораве на свежем ваздуху, за које време могу бити и у теретани. Такође су навели да им је на располагању стони тенис два пута недељно у трајању од сат времена. Врата свих спаваоница су откључана од 7 до 22 часа сваког дана што им омогућава да се несметано крећу, а могу да користе и чајну кухињу. Како наводе, других активности, попут различитих секција, у којима би могли да проведу неки део дана, нема. Раније је постојао шах и групно цртање, а већина је навела и да са васпитачем остварују индивидуалне разговоре углавном на свој захтев. Један од њих је навео и то да му није познато да је за њега по пријему израђен индивидуални програм поступања нити је знао у чему се тај програм састоји, али је увидом у документацију утврђено да је за наведено лице сачињен програм поступања, односно постављени индивидуални циљеви са којима је упознат.

Према речима управника, сада када постоји довољан број службеника третмана биће могућа и реализација различитих секција, као и унапређење третманског рада, те да ће томе бити посвећена појачана пажња у наредном периоду. Што се тиче радног упошљавања у затвореном одељењу, управник је навео да су просторни капацитети обезбеђени још пре две године, да је једна просторија предвиђена за машине, а друга за учионицу у којој би се реализовале обуке и курсеви, али да, упркос томе што се предузимају активности у циљу проналажења приватних предузећа ради обуке и радног ангажовања лица из затвореног одељења, до реализације наведеног није дошло.

1.

ПРЕПОРУКА

КПЗ Београд - Падинска Скела ће предузети активности како би се повећао број радних места и радно ангажованих осуђених у затвореном одељењу.

2.

ПРЕПОРУКА

КПЗ Београд - Падинска Скела ће предузети активности са циљем да се осуђеним лицима који се налазе у затвореном одељењу обезбеди широк спектар различитих сврсисходних активности.

5. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује да српске власти развију сврсисходан режим за затворенике који су стављени под меру појачаног надзора у циљу промовисања њихове реинтеграције у редован режим. Свака јединица у којој се таква мера извршава требало би да има стални мултидисциплинарни тим састављен од педагога, психолога и социјалних радника. Тим би требало да развије детаљније индивидуалне планове за сваког затвореника и да повећа директну интеракцију са њима кроз мотивационе разговоре.

ЦПТ препоручује да српске власти обезбеде да се свим затвореницима који су под мером појачаног надзора обезбеде јасне и брзе информације о трајању мере. Даље, препоручује се да сви прегледи смештаја треба да укључују састанак лицем у лице између затвореника и затворског особља пре него што се да било каква препорука управи затвора.

НАЛАЗ НПМ:

И током ове посете, уочено је да је неколико затвореника из разлога безбедности и сигурности искључено из редовног режима издржавања казне, те да њихов смештај фактички представља смештај под појачани надзор, али са изостанком формалне процедуре за одређивање ове посебне мере. Они су смештени у приземљу објекта, спаваонице су закључане све време током боравака осуђених лица у њима, не постоји просторија за дневни боравак и немају контакт са лицима из других спаваоница. На овакав режим се додаје и општи недостатак активности за осуђене из затвореног одељења о којем је било речи горе.

Према службеним наводима од пандемије корона вируса до данас није било стручних обука и курсева за запослене у Служби за третман, осим обуке за мотивационе разговоре које је Управа за извршење кривичних санкција организовала у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а.

НПМ указује да мера појачаног надзора треба да обухвати и појачане третманске активности васпитача, како групне, тако и појединачне. Према ставу ЦПТ, свака јединица у којој се таква мера извршава требало би да има стални мултидисциплинарни тим састављен од педагога, психолога и социјалних радника. Тим би требало да развије детаљније индивидуалне планове за сваког затвореника и да повећа директну интеракцију са њима кроз мотивационе разговоре⁴.

3.

ПРЕПОРУКА

У КПЗ Београд - Падинска Скела искључивање лица лишених слободe из редовног режима издржавања казне ће се обављати на основу одговарајуће одлуке донете у предвиђеној законској процедури.

⁴ Извештај ЦПТ о посети Републици Србији, СРТ/Inf (2022) 03.

4.

ПРЕПОРУКА

КПЗ Београд - Падинска Скела ће организовати програм сврсисходних активности за осуђена лица према којима се примењује посебна мера смештај под појачани надзор и укључити их у активности предвиђене програмом поступања.

6. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује српским властима да развију одговарајуће програме психо-социјалне рехабилитације за затворенике погођене менталним поремећајима.

НАЛАЗ НПМ:

У КПЗ у Београду-Падинској Скели не постоје посебно развијени програми психо-социјалне рехабилитације за затворенике погођене менталним поремећајима. Ипак, као што је то раније напоменуто, постоји саветодавна радионица, коју, између осталог води и психолог и у коју је тренутно укључено и једно лице са менталним сметњама које се до недавно налазило у Специјалној затворској болници.

У КПЗ Београд - Падинска Скела и даље нису обезбеђене услуге лекара специјалисте психијатрије, већ се лица одводе на преглед у најближи дом здравља, а најчешће у Специјалну затворску болницу у Београду и то према унапред утврђеном списку.

5.

ПРЕПОРУКА

КПЗ Београд - Падинска Скела ће обезбедити редовне услуге специјалисте психијатра који ће периодично (најмање једном недељно) долазити у просторије Завода ради вршења специјалистичких прегледа.

7. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет препоручује српским властима да свим новопримљеним лицима у затвору пруже могућност једног кратког телефонског разговора са чланом породице у оквиру процедуре пријема. Даље, треба размотрити увођење употребе VoIP комуникације за стране затворенике, како би одржавали контакт са својим породицама у иностранству.

НАЛАЗ НПМ:

Сваком новопримљеном осуђеном лицу или прекршајно кажњеном лицу се омогућава да оствари први телефонски позив тако што им се уручи телефонска картица у те сврхе, што су потврдили и осуђеници са којима је тим НПМ обавио ненадзиране разговоре. Када је реч о странцима, комуникација са њима је веома тешка уколико лице не говори енглески језик, а употреба VoIP комуникације за стране затворенике је тешко изводљива услед лоше интернет везе на нивоу целе установе. Управник је навео да ће се у наредном периоду сагледати могућност куповине лаптопова и обезбеђивања квалитетнијег интернета, како би се омогућила употреба овог вида комуникације за стране затворенике, као и оне којима је породица у иностранству.

НПМ би желео да добије детаљније информације о активностима које су предузете у циљу реализације наведеног.

8. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ позива српске власти да развију свеобухватну стратегију за пружање помоћи затвореницима са проблемима повезаним са дрогом (као део шире националне стратегије о дрогама) у светлу горе наведених напомена, као и релевантних публикација реномираних међународних тела.

НАЛАЗ НПМ:

Према наводима лекара Службе за здравствену заштиту, у заводу је велики број осуђених лица која су имала проблем са зависношћу од психоактивних супстанци. Међутим, иако постоји специјализовани програм за групни рад са зависницима од психоактивних супстанци, исти се у заводу у затвореном одељењу није реализовао јер није било довољно лица која испуњавају критеријуме за учествовање у програму, те није било могуће формирати групе. Имајући у виду наведено, као и чињеницу да у заводу нема ни запосленог лекара специјалисте психијатрије нити је исти ангажован по уговору о делу на начин да повремено или по потреби долази у завод, **НПМ указује да је неопходно унапредити поступање у овом делу.**

9. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ позива српске власти да предузму неопходне кораке, укључујући и законодавну природу, како би се осигурало да затвореници у притвору добију редован и чест приступ телефону. Даље, треба предузети мере како би се осигурало да сви осуђени затвореници имају користи од додељених телефонских права повећањем броја доступних телефона.

НАЛАЗ НПМ:

Осуђена лица која се налазе у затвореном одељењу, а са којима је тим НПМ обавио разговоре, навела су да имају могућност телефонирања четири пута недељно по 15 минута, да постоји један телефон у ходнику који је у функцији, али да га сви користе без проблема, захваљујући међусобним договарањима око термина телефонирања.

10. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет препоручује да све лекове дистрибуира здравствено особље и да затвореници ни под којим околностима не смеју обављати такав задатак.

ЦПТ препоручује српским властима да провере да ли је за све затворенике загарантовано давање лекова које захтева њихово здравствено стање; то имплицира да би средства додељена затворима требало да буду довољна да омогуће бесплатно давање лекова затвореницима.

НАЛАЗ НПМ:

У Служби за здравствену заштиту раде један лекар и два медицинска техничара. Терапију лековима, осим вечерње, дели медицинско особље. Вечерњу терапију деле командири коју су, претходно припремили и разврстали по кутијама, медицински радници.

Све лекове који се налазе на листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања завод има у довољној количини и редовно се требују.

Осуђена лица из затвореног одељења су навела да им терапију дели медицинско особље, осим вечерње терапије коју им деле командири, као и да редовно добијају лекове који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања.

6.

ПРЕПОРУКА

КПЗ Београд - Падинска Скела ће предузети активности у циљу ангажовања довољног броја медицинских техничара за стално присуство медицинског особља у Заводу, чиме би се, између осталог, обезбедило да терапију дели искључиво здравствено особље.

11. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет понавља своју препоруку да записник састављен након медицинског прегледа увек треба да садржи: приказ изјава дате особе које су релевантне за лекарски преглед (укључујући његов / њен опис здравственог стања и све наводе о злостављању), потпуни приказ објективних медицинских налаза заснованих на детаљном прегледу, и запажања здравственог радника у светлу напред наведеног указујући на доследност свих изнетих навода и објективних медицинских налаза.

НАЛАЗ НПМ:

На основу увида у документацију, констатовано је да се повреде лица лишених слободе описују, уцртавају у шематски приказ тела, фотографишу, као и да се уносе наводи лица о начину настанка повреда. Такође, лекар у извештаје уноси и своје мишљење о повезаности навода о начину настанка повреда и констатованих повреда.

12. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује да сви новопридошли затвореници унутар казнено-поправног система Србије буду подвргнути систематском прегледу на туберкулозу и добровољном тестирању на ХИВ и хепатитис Б и Ц у року од 24 сата од пријема.

НАЛАЗ НПМ:

Када је реч о туберкулози, свако лице лишено слободе при пријему пролази тзв. брзи скрининг на туберкулозу кроз попуњавање упитника, па уколико се на основу одговора посумња на евентуално постојање туберкулозе лица се шаљу на даље анализе. Тестирање на ХИВ се обавља само на лични захтев, као и тестирање на хепатитис Б и Ц. У вези са тим, НПМ напомиње да би Служба за здравствену заштиту требала да сваком новопридошлом лицу лишеном слободе понуди, у року од 24 сата од пријема, добровољно тестирање на ХИВ, хепатитис Б и Ц.

13. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује да се затворска управа Окружног затвора у Београду, као и других затворских установа, подсети на њихову обавезу да обавесте надлежне тужилачке органе о свим случајевима новопримљених затвореника са повредама које указују на могуће злостављање полиције.

НАЛАЗ НПМ:

Према наводима лекара, о уоченим повредама обавештава се управник. Према утврђеној процедури, о повредама за које се сумња да су настале насилно, или лице наведе да је према њему извршено насиље, односно да их је задобило од стране полиције, се обавештава јавно тужилаштво. Увидом у документацију, уочено је да су у

једном случају лицу које се након коришћења слободног викенда вратило у завод, на лекарском прегледу уочене повреде. Иако је лице навело да је исте задобило услед пада, лекар у заводу је због постојања сумње да је реч о повредама које су настале насилним путем сачинио извештај који је заједно са документацијом достављен управнику, а о наведеном је обавештено и тужилаштво и МУП. **НПМ похваљује наведено поступање, као пример добре праксе.**

14. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује српским властима да предузму кораке како би осигурале поштовање принципа еквивалентности неге, пружајући исти ниво приступа директном антивирусном лечењу затвореницима са дијагнозом хепатитиса Ц као што се нуди у заједници. Даље, вакцинацију против хепатитиса Б треба обезбедити затвореницима широм затворског система у светлу распрострањености злоупотребе супстанци и историје злоупотребе ињекционих дрога.

НАЛАЗ НПМ:

Уколико је антивирусно лечење лица лишеног слободне са дијагнозом хепатитиса Ц започето пре доласка на издржавање казне такво лечење се наставља у заводу. Према службеним наводима, вакцинација против хепатитиса Б би могла бити организована у сарадњи са Градским заводом за јавно здравље. Међутим, иако је лекар у заводу анкетирао осуђена лица, заинтересованих за пријем вакцине није било.

15. ПРЕПОРУКА СРТ:

Комитет препоручује да српске власти уведу праксу спровођења темељне истраге о свакој смрти затвореника, посебно у циљу утврђивања да ли постоје лекције које се могу научити у вези са радним процедурама.

Даље, ЦПТ понавља своју препоруку да се затворској управи и затворским лекарима систематски достављају закључци обдукционих извештаја (или барем подаци о узроку смрти), као и сви резултати судске истраге у таквим случајевима, који се тичу затвореника који умру у притвору у затвору или у спољној болници након што су пребачени из својих установа. У том смислу, Републички јавни тужилац требало би да изда обавезно упутство свим основним тужилаштвима у читавој земљи о аутоматском преносу наређених обдукционих извештаја затвореника управи затвора.

НАЛАЗ НПМ:

Према наводима управника и лекара, у ситуацијама када лице лишено слободне умре у заводу или у болници након што је пребачен из завода, обдукција се обавља и по њеном завршетку извештај се доставља заводу.

16. ПРЕПОРУКА СРТ:

ЦПТ препоручује да српске власти нагласе надзорним судијама важност њихове улоге као непристрасне и независне контроле затворске праксе.

НАЛАЗ НПМ:

Према наводима управника, судија за извршење кривичних санкција обилази завод једном до два пута месечно при чему је последњи пут у заводу био 21.12.2023. године. Приликом обиласка завода, судија разговара са осуђенима лицима и обилази просторије у којима бораве, а своја запажања у усменом разговору преноси управнику.